

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

THE BUILDING UP LEARNING ENVIRONMENT OF THE SCHOOL
UNDER NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วริยา ทองเรือง¹
Wiriya Thongrueang¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1, (2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 103 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) อยู่ที่ 1.00 ทุกข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.97 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมคำตอบของผู้ให้ข้อมูลแต่ละสถานศึกษา หาค่าเฉลี่ยเป็นข้อมูลของสถานศึกษา วิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา เปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน โดยใช้สถิติทีเทส (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากทุกด้าน
- 2) ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อม, การเรียนรู้ของสถานศึกษา, ประถมศึกษา

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล / Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Thailand.
Corresponding author, e-mail: wiriya_tho@gmail.ac.th, Tel. 0887212050

Abstract

This research article aimed : (1) To study the management of the learning environment in schools under the Office of the Primary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima District 1, (2) To compare the management of the learning environment in schools under the Office of the Primary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima District 1, based on school size and type. The samples were 143 schools using stratified random sampling. Data collected using a 5-point rating scale, questionnaires with the IOC to 1.00 and questionnaires with reliability coefficient of 0.97. The statistics used in the research are average, standard deviation, and difference test with t-test statistics. The research results were found as follows.

(1) the learning environment in schools under the Office of the Primary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima District 1 was high.

(2) The results of the management of the learning environment in schools under the Office of the Primary Educational Service Area, Nakhon Ratchasima District 1, based on school size and type, show that there are significant statistical differences at the 0.05 level overall. When considering specific aspects, significant statistical differences at the 0.05 level were found in the areas of physical environment and academic environment, while other areas did not show significant differences.

Keywords: Environment Management, Study of Educational Area, Primary School

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องยึดหลักที่ว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนจึงควรได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต้องส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ปัจจัยเหล่านี้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (ฉบับที่ 4) ได้ให้ความหมาย การจัดการเรียนรู้ ดังนี้ หมวด 4 มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยผู้เรียน ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพเต็มศักยภาพและมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2565) ดังที่ กิตติยา โพธิสาเกต (2561) ได้อธิบายว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ดังจะเห็นได้ว่า การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมภายนอกทางด้านกายภาพ และ 2) สภาพแวดล้อมภายในทางด้านจิตวิทยา นอกจากนี้ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางวิชาการ สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ เป็นต้น โดยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามการเริ่มต้นพัฒนาสิ่งใดควรเริ่มจากการพัฒนาที่ตนเองก่อน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมภายในทางด้านจิตวิทยาซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวครูผู้สอนจึงเป็นสิ่งที่ครูควรตระหนักว่าหากสามารถจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยาให้เกิดขึ้นภายในห้องเรียนแล้วย่อมเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการเอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพควบคู่ไปพร้อมๆ กับการเรียนรู้อย่างมีความสุข (วินัส ภักดีนรา, 2564) ผู้บริหารจึงควรศึกษาสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา และเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เพื่อผลักดันให้เกิดการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อทราบถึงขอบข่ายและแนวทางในการพัฒนาบรรยากาศการจัดการเรียนรู้

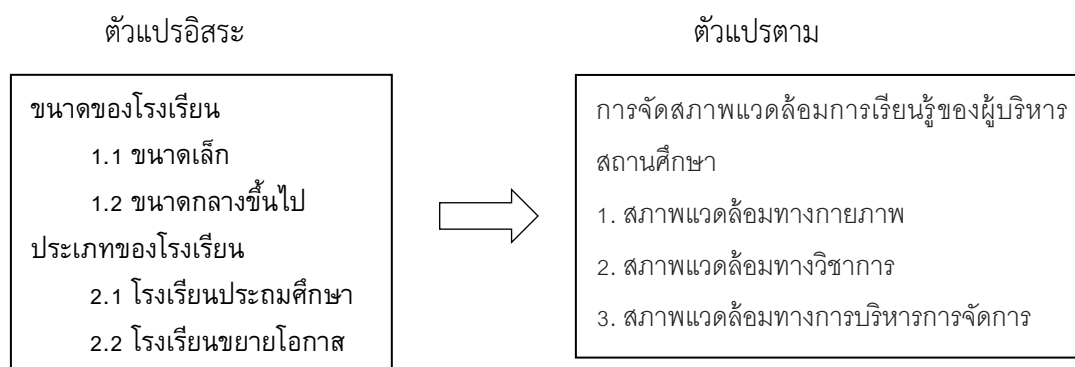
จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของธเนศ ขำเกิด (2533 : 18 -20) ที่จัดแบ่งสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ประชากรคือ สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 143 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทและขนาดของโรงเรียน เป็นชั้นในการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น คือ 0.67 – 1.00 รวบรวมข้อมูลโดยศึกษางานจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 โรงเรียน

ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารการจัดการ ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.84$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับและระดับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.85	0.35	มาก	2
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	3.84	0.34	มาก	3
3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร การจัดการ	4.04	0.38	มาก	1
รวม	3.91	0.28	มาก	

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารการจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	ขนาดเล็ก (n=49)		ขนาดกลาง (n=54)		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.91	0.36	3.79	0.33	1.858*	.007
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	3.94	0.36	3.75	0.29	2.865*	.005
3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ	4.08	0.38	3.99	0.37	1.210	.229
ภาพรวม	3.98	0.31	3.84	0.24	2.456*	.016

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประเภทของโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประเภทโรงเรียนประถมศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประเภทโรงเรียนขยายโอกาส ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	โรงเรียน ประถมศึกษา (n=69)		โรงเรียนขยาย โอกาส (n=34)		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.91	0.35	3.72	0.31	2.566*	.012
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	3.90	0.34	3.72	0.30	2.554*	.012
3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ	4.04	0.37	4.02	0.40	.286	.775
ภาพรวม	3.95	0.28	3.82	0.25	2.218*	.029

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการจัดการมีค่าเฉลี่ย สูงสุด และ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทุก อย่างมีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรม การเรียนการสอน และการปฏิบัติหน้าที่การงานของทุกคนในสถานศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้ เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ จันมี (2559 : 12) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง ลักษณะหรือสภาวะใดๆ ของ สถานศึกษาที่เป็นสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นรูปธรรมและ นามธรรม โดยเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความสัมพันธ์กับชีวิต และส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้ เรียนรู้ และมีความประทับใจต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ของ โรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทิศ หนูเสน (2563) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การจัดสภาพแวดล้อมใน การเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการวิจัยพบว่า การจัด สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ ในระดับมาก

ผลการวิจัยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร การจัดการ ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการ ปฏิบัติงาน มีการจัดกิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ ครู เจ้าหน้าที่ นักเรียน และชุมชนเกิดความ ภูมิใจในสถานศึกษา และ สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เอื้อเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนณรา วงศ์ไพบูลย์ (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการ จัดการ และด้านการบริหาร

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การจัด สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถาบันการศึกษาให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้ ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์แก้ปัญหาและตัดสินใจ ครูจัดการเรียนรู้โดยวิธีที่หลากหลาย และ มีการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ตามทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ อุทิศ หนูเสน (2563) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมทาง วิชาการ สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2. การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาขนาดเล็กจะสามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การกระตุ้นให้ผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ตลอดจนมีการปรับตัวเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เปิดโอกาสให้ครู และผู้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตั้งแต่การร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ Alexandra Loukas (2007) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมากในขณะที่บางโรงเรียนให้ความรู้สึกเป็นกันเองเชิญชวนและสนับสนุนกัน ในขณะที่บางโรงเรียนรู้สึกแปลกแยก ไม่ต้อนรับกันและรู้สึกไม่ปลอดภัย ฉะนั้นสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อทัศนคติของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนณรา วงศ์ไพบุลย์ (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านกลุ่มเพื่อน โดยสถานศึกษาขนาดกลางมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สูงกว่าผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่และเล็กตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประเภทของโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประเภทโรงเรียนประถมศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประเภทโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนขยายโอกาส จะยังมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา และ การขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในการจัดสภาพแวดล้อมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและสถานศึกษาด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ประวีณา โภควณิช (2559) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมว่า หมายถึง องค์ประกอบของสถานศึกษาที่อยู่ในสภาพการเรียนรู้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุกๆด้านซึ่งได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน รวมทั้งความเป็นระเบียบความสะอาดของอาคารสถานที่ การจัดอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต่างๆ ที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งด้านกายภาพ และด้านสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพทเชน เทอริ เรีนซ์ (2003) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนแบบกลุ่มกับวัฒนธรรมการทำงาน

ที่ได้ผลในโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยมิโนโซต้า พบว่า มีความแตกต่างในเรื่องขนาดและประเภทวิชาชีพของโรงเรียน

สรุป

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยภาพรวม การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 อยู่ในระดับมาก ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการบริหารงาน อีกทั้งยังสร้างความภูมิใจและบรรยากาศที่เป็นมิตรในโรงเรียน ด้าน สภาพแวดล้อมทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษาเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์

2. การเปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน สถานศึกษาขนาดเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กมีความยืดหยุ่นสูงกว่าในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและประเมินผล

3. การเปรียบเทียบตามประเภทของโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สูงกว่าโรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนขยายโอกาสยังเผชิญปัญหาด้านงบประมาณและการขาดทักษะในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยรวมมีผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียน การสนับสนุนทั้งในด้านการบริหาร การวิชาการ และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับความสำคัญของสภาพแวดล้อมโรงเรียนต่อผลลัพธ์การเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.1 สถานศึกษาควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอยู่เสมอเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เพียงพอต่อผู้เรียนและมีสิ่งอำนวยความสะดวกสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน

1.2 สถานศึกษาควรจัดให้มีการปรับปรุงในเรื่องความสะอาดและถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ มีการดูแลรักษาความสะอาดของห้องน้ำให้สะอาดถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ รวมถึงจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความสงบ ร่มรื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา และเปรียบเทียบกับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ ในจังหวัดเดียวกัน เพื่อเป็นสารสนเทศในการนำมาพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต่อไป

2.3 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา โพธิ์สาเกต. (2561). การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเอกชน สังกัดองค์กรสังคมชนบทท่าแร่ หนองแสง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เจนณรา วงศ์ไพบูลย์. (2559). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. นครราชสีมา.
- นิรันดร์ จันมี. (2559). ศึกษาปัญหาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์นจำกัด.
- ประวีณา โกควนิช. (2559). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี.
- วินัส ภัคตินรา. (2564). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 15(1), 8-19.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2565). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดิ้ง.
- อุทิศ หนูเสน. (2564). การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 30. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. นครราชสีมา.
- Alexandra Loukas. (2007). What Is School Climate? Leadership Compass. Vol.5, No.1. University of Texas. Austin.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. Psychometrika. 16, 297 – 334.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607-610.
- Patchen, Terri Rence. (2003). Beyond Opposition An Ethnographic Study of Adolescent Latina Students, Perception of Classroom Participation. Dissertation Abstracts International. 63(10).